

*Жданов Ігор Олександрович,
кандидат політичних наук,
Міністр молоді та спорту України (2014–2019 рр.),
керівник проєкту Інформаційна оборона
Фонду «Відкрита політика» (м. Київ, Україна)*

СПОРТИВНА ДИПЛОМАТІЯ ЯК ЗАСІБ ЗАХИСТУ НАЦІОНАЛЬНИХ ІНТЕРЕСІВ УКРАЇНИ

У сучасному світі спорт перестав бути лише змаганнями між окремими особистостями чи командами. Він набув вагомого політичного і міжнародного значення й став частиною так званої «м'якої сили», за допомогою якої держави просувають свій вплив, формують позитивний імідж, відстоюють свої національні інтереси.

Для України, яка після 2014 року потерпає від неспровокованої військової агресії Росії, спортивна дипломатія стала важливим інструментом у боротьбі за міжнародну підтримку, символічне визнання та консолідацію суспільства. Саме в цей період українські спортсмени та державні інституції почали більш активно

використовувати спорт як майданчик для демонстрації національної незалежності, гідності та незламності.

Одним із проявів спортивної дипломатії стала системна відмова українських спортсменів від участі у змаганнях, що проводилися на території Російської Федерації. У 2018 році Міністерство молоді та спорту офіційно заборонило участь українських команд за бюджетні кошти у будь-яких спортивних подіях, що проводилися на території держави-агресора. Це був важливий дипломатичний жест, який продемонстрував світові, що Україна рішуче не визнає легітимності російських дій, навіть у спортивному вимірі.

Успіхи українських спортсменів на міжнародній арені в цей період стали не лише досягненням у спорті, а й потужним сигналом для світової спільноти. Особливе значення мала участь української збірної в Олімпійських та Паралімпійських іграх 2016 року в Ріо-де-Жанейро, де наші паралімпійці вибороли третє місце за кількістю золотих медалей. В умовах війни це була перемога духу, яка показала, що країна, незважаючи на випробування, не втратила здатності бути сильною та конкурентоспроможною. Успішні виступи наших олімпійців і паралімпійців супроводжувалися виконанням гімну, підняттям прапора України – символів, що мали велике дипломатичне і зовнішньополітичне значення.

Важливим елементом спортивної дипломатії стали й дії України в міжнародних інституціях. Українська дипломатія в галузі спорту стала частиною глобального процесу ізоляції агресора. Українські представники активно підтримували розслідування системи державного сприяння допінгу в Росії, що завершилося частковим відстороненням російських спортсменів від участі в Олімпіадах. Це показало, що Росія не лише порушує міжнародне право, розв'язавши агресивну війну проти України, а й не дотримується міжнародно визнаних норм і стандартів у спорті.

Крім цього, українська держава активно організовувала міжнародні спортивні події в Україні, які демонстрували її здатність забезпечити високий рівень безпеки та організації, навіть в умовах гібридної війни. Проведення Чемпіонату Європи з боксу у 2016 році у Харкові, фіналів Ліги чемпіонів УЄФА серед жінок та чоловіків у Києві в 2018 році стало доказом того, що Україна є гідним і надійним партнером у міжнародній спортивній спільноті. Це також було символічним жестом, який засвідчив, що країна має підтримку з боку міжнародних організацій.

Особливої уваги заслуговують зусилля України з недопущення участі кримських спортсменів у міжнародних змаганнях під російським прапором. Завдяки тиску з боку України, підтриманому Міжнародним олімпійським комітетом, було закріплено принцип: спортсмени з Криму можуть виступати лише за Україну. Це стало не лише перемогою спортивної дипломатії, а й частиною ширшої стратегії невизнання анексії Росією півострова.

Після початку повномасштабного вторгнення Росії в Україну у лютому 2022 року спортивна дипломатія набула ще більшого значення. У нових умовах вона трансформувалася у фронт глобального спротиву. Українські спортсмени не тільки продовжували здобувати перемоги на міжнародній арені, а й відкрито

виступали з антивоєнними заявами, демонстрували свою солідарність з українськими захисниками та стали амбасадорами правди про війну. У 2022–2023 роках десятки міжнародних федерацій призупинили участь російських і білоруських спортсменів у змаганнях — і це завдяки активній позиції України та підтримці її аргументів іншими державами.

Знаковими стали приклади, коли українські спортсмени відмовлялися тиснути руки росіянам на турнірах, як зробила фехтувальниця Ольга Харлан, або виходити з ними на одне татамі, як це було, наприклад, у випадку дзюдоїстки Дар'ї Білодід. У багатьох містах світу проводилися благодійні матчі на підтримку України, участь у яких брали як наші спортсмени, так і провідні зірки світового спорту. У 2022 році легендарний український боксер Олександр Усик присвятив перемогу над Ентоні Джошуа Україні, виступивши в ринзі в кольорах державного прапора, а в промові після бою закликав світ до солідарності. Такі жести набували колосального значення в інформаційній війні — коли сам факт присутності українського спортсмена на міжнародній арені ставав заявою проти агресії.

Водночас Україна використовувала спортивну арену як інструмент публічної дипломатії для просування ідеї бойкоту російських спортсменів на Олімпійських іграх у Парижі 2024 року. Уряди кількох країн Європи підтримали ініціативу про недопуск агресора до участі, навіть під нейтральним прапором, і це стало результатом тривалої та цілеспрямованої роботи української спортивної дипломатії.

Таким чином, спорт для України — це більше, ніж змагання. Це поле символічного протистояння, у якому вирішується, хто має моральну перевагу. Спортивна дипломатія не лише доповнює класичну політику, а й часто випереджає її, будучи емоційно більш потужною та доступною для масового сприйняття.

З 2014 року, а особливо після 2022-го, Україна використовує цей інструмент, захищаючи свій суверенітет, консолідуючи світову спільноту навколо своїх цінностей і створюючи нову ідентичність сильної, демократичної та незламної держави.

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ
УКРАЇНИ**

**Гуманітарно-педагогічний факультет
Кафедра міжнародних відносин і суспільних наук**

**ІНСТИТУТ ПОЛІТИЧНИХ І ЕТНОНАЦІОНАЛЬНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ
ім. І.Ф. КУРАСА НАН УКРАЇНИ**

ІНСТИТУТ ІСТОРІЇ УКРАЇНИ НАН УКРАЇНИ

ЧОРНОМОРСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ПЕТРА МОГИЛИ

**ЧЕРКАСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОГДАНА
ХМЕЛЬНИЦЬКОГО**

ЯГЕЛЛОНСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ (Республіка Польща)

ФОНД ГЕРДИ ХЕНКЕЛЬ (Німеччина)

УНІВЕРСИТЕТ МАЙНЦА ІМЕНІ ЙОГАННА ГУТЕНБЕРГА (Німеччина)

КАГУЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ П. ХАШДЕУ (Молдова)

МУЗЕЙ КАРОЛЯ І В БРАЇЛІ (Румунія)

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

**«УКРАЇНСЬКА ДИПЛОМАТІЯ:
СТАНОВЛЕННЯ, РОЗВИТОК ТА ПЕРСПЕКТИВИ»**

10 квітня 2025 р.

м. Київ

Українська дипломатія: становлення, розвиток та перспективи / за матеріалами Міжнародної науково-практичної конференції. Київ, 10 квітня 2025 р. Київ, 2024. 357 с.

Збірник наукових праць укладено за матеріалами Міжнародної науково-практичної конференції «Українська дипломатія: становлення, розвиток та перспективи», яка була організована кафедрою міжнародних відносин і суспільних наук гуманітарно-педагогічного факультету Національного університету біоресурсів і природокористування України 10 квітня 2025 р. Наповнення рубрик синхронізовано з основними напрямками роботи конференції і охоплює широке коло питань щодо витоків, традицій, розвитку та перспектив української дипломатії; аналізу стану дипломатії в умовах сучасних глобальних викликів та стратегічних пріоритетів світової, європейської та вітчизняної дипломатії в умовах російсько-української війни.

Видання розраховане на науковців, викладачів, аспірантів, студентів, а також усіх хто цікавиться питаннями сучасних міжнародних відносин та розвитку української дипломатії.

Рекомендовано вченою радою гуманітарно-педагогічного факультету Національного університету біоресурсів і природокористування України (протокол № 10 від 16.05.2025 р.).

Редакційна колегія:

Ткачук В.А., д-р екон. наук, проф. (голова);
Ніколаєнко С.М., д-р пед. наук, проф. (співголова);
Тонха О.Л., д-р сільгосп. наук, проф. (голова);
Любовець О.М., д-р істор. наук, проф.
Харченко С.В., д-р філол. наук, проф.
Хвіст В.О., канд. іст. наук, доцент

Відповідальна за випуск докт. іст. наук, проф. Любовець О.М.

Тези подано в авторській редакції.

Автори тез відповідають за достовірність викладеного матеріалу, за правильне цитування джерел, посилання на них та інших відомостей.

Передруковувати опубліковані в збірнику наукових праць матеріали дозволяється тільки за згодою авторів.